

WIADOMOŚCI DIECEZJALNE PODLASKIE

ORGAN URZĘDOWY KURII DIECEZJALNEJ

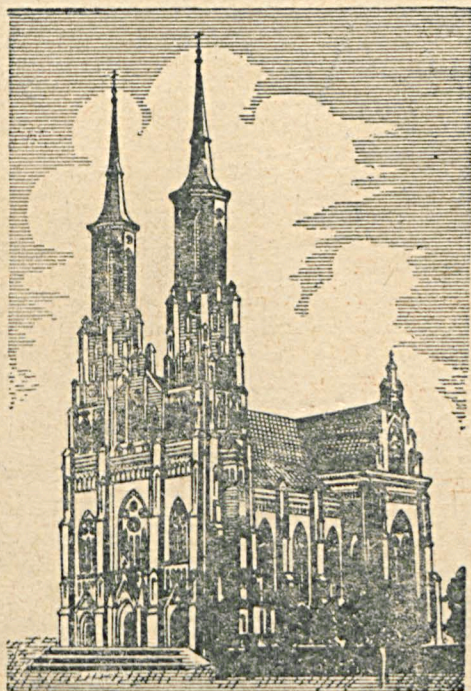

Rok XXXIII

Czerwiec 1964

Nr 6

ADRES REDAKCJI I ADMINISTRACJI

KURIA DIECEZJALNA — SIEDLCE — ŚWIERCZEWSKIEGO 60

TELEFON 7 26

SPIS TREŚCI

DZIAŁ URZĘDOWY

AKTA STOLICY APOSTOLSKIEJ

57. Nowe uprawnienia i przywileje Biskupów 121
58. Dekret o poście eucharystycznym kapłanów 126
59. Sacra Rituum Congregatio — w sprawie błogosławionego
Wincentego Kadłubka 126

AKTA EPISKOPATU POLSKI

60. List Biskupów Polskich — O Nowym Człowieku w Jezusie
Chrystusie 127
61. W sprawie polskiego tekstu Communicantes w Kanonie
Mszy św. 131

AKTA PRYMASA POLSKI

62. Dyspensa dla wiernych od obowiązku uczestnictwa we
Mszy św. 131
63. Dyspensa od obowiązku aplikowania Mszy św. za wiernych
w uroczystości nienakazane 132
64. Komunikat Kurii Biskupiej dla Polaków w Niemczech
w sprawie akt metrykalnych 132

Z ORDYNARIATU

65. Nominacje i zmiany wśród duchowieństwa 133

SPRAWY DUSZPASTERSKIE

66. Sakrament kapłaństwa 134

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

67. Ludzie powołani do najwyższych ofiar w kościele — Zakony
(Przemówienie radiowe J. E. Ks. Bpa Wacława Skomoruchy
Sufragana Siedleckiego) 141
68. Jubileusz kapłański 1964 roku 143

NEKROLOGI

69. Sp. Ks. Kan. Władysław Augustynowicz 143
70. Sp. Ks. Adam Denisiuk

Wydawca: Kuria Diecezjalna w Siedlcach

Nakład 800 egz. Papier druk. sat. kl. V, 70 g, 61×86. Oddano do składu
28. IV. 1964 r. Druk ukończ. w czerwcu 1964 r. Nr zamówienia 152/1964. Z-43.

Drukarnia Loretańska, Warszawa 4, ul. J. Sierakowskiego 6.

WIADOMOŚCI DIECEZJALNE PODLASKIE

ORGAN URZĘDOWY KURII DIECEZJALNEJ

Rok XXXIII

Czerwiec 1964

Nr 6

DZIAŁ URZĘDOWY

AKTA STOLICY APOSTOLSKIEJ

57

NOWE UPRAWNIENIA I PRZYWILEJE BISKUPÓW

LITTERAE APOSTOLICAE MOTU PROPRIO DATAE

QUIBUS FACULTATES ET PRIVILEGIA QUAEDAM

EPISCOPIS CONCEDUNTUR

PAULUS PP. VI

PASTORALE MUNUS, cum quo Christus Iesus gravissima coniunxit officia docendi, ad sanctitatem adducendi, ligandi atque solvendi, Sacrorum Antistites, licet multis obsaepti impedimentis, praecipuae tamen caritatis editis exemplis omni tempore coluerunt.

Increbrescentibus vero per saeculorum decursum Ecclesiae curis laboribusque, Apostolica Sedes intento semper libentique animo Episcoporum postulationibus respondit, quae ad pastoralementem sollicitudinem attinerent, eademque dioecesium Praesules non solum extraordinaria auctoritate et iurisdictione auxit, sed singularibus etiam facultatibus et privilegiis ditavit, quae praesentibus necessitatibus opportune satisfacerent.

Nunc autem cum ad exitum vergat altera Concilii Oecumenici Vaticani II sessio, cumque Nos nihil optatius habeamus quam Patribus Conciliaribus permagnae existimationis testimonia praebeamus, qua omnes Venerabiles Fratres in Episcopatu prosequimur, eorum vota Nobis visum est libenter excipere, eaque ipsis concedere, quibus simul eorum episcopalis dignitas in sua luce ponatur, simul pastorale munus efficacius expeditiusque reddatur. Id enim cum officio Nostro Pastoris universalis apprime congruere putamus. Dum vero haec Episcopis magna voluntate impertimus, eos pariter rogamus, ut iidem omnes, cum Christo et Nobiscum, eius in terris Vicario artissime coniuncti, flagrantisque caritatis afflatu commoti, sollicitudinem illam omnium ecclesiarum (cfr. II Cor. 11, 28), quae Nostros aggravat humeros, leviolem adiutrice sua ipsorum opera efficere studeant.

Quoniam de facultatibus praestantissimis agitur, eas ita concedimus, ut aliis delegari ab Episcopis non possint, praeter quam Coadiutori, Auxiliariis et Vicario Generali, nisi in singularum facultatum concessione illud expresse caveatur.

Ad normam autem iuris vigentis, huiusmodi facultates, quas Episcopis residentialibus iure competere declaramus, competunt etiam iure Vicariis et Praefectis Apostolicis, Administratoribus Apostolicis permanentur constitutis, Abbatibus et Praelatis nullius, qui omnes in suo territorio iisdem iuribus et facultatibus gaudent, quae in propriis dioecesibus competunt Episcopis residentialibus. Et quamvis Vicarii et Praefecti Apostolici nequeant Vicarium Generalem constituere, iidem tamen has facultates, de quibus agitur, suo quisque Vicario Delegato legitime delegare valent.

Itaque, omnibus mature perpensis, pro Nostra reverentia atque caritate erga singulos catholicae Ecclesiae Episcopos, motu proprio ac Nostra Apostolica Auctoritate decernimus atque statuimus, ut a dié VIII mensis Decembris huius anni MCMLXIII Episcopi statim legitime uti frui valeant facultatibus et privilegiis, quae sequuntur.

I — FACULTATES quae iure EPISCOPO RESIDENTIALI competunt a momento canonice captae dioecesis possessionis, quas tamen aliis, praeter quam Episcopis COADIUTORI et AUXILIARIBUS atque VICARIO GENERALI, delegare non potest, nisi in iisdem expresse dicatur.

1. Prorogandi, ex iusta causa, sed non ultra mensem, legitimum usum rescriptorum seu indultorum, quae ab Apostolica Sede concessa fuerint et expiraverint, quin tempestive preces pro eorum prorogatione ad eandem Apostolicam Sedem missae sint: facta tamen obligatione statim ad ipsam recurrendi pro gratia aut, si petitio iam facta fuerit, pro responsione obtinenda.

2. Concedendi sacerdotibus ut, propter penuriam cleri et iusta de causa, Missam bis diebus ferialibus celebrare possint; et etiam ter diebus dominicis allisque festis de praecepto, si vera necessitas pastoralis id postulet.

3. Permittendi sacerdotibus, qui bis vel ter Missam celebrent, ut aliquid per modum potus sumant, etsi non intercedat spatium unius horae ante celebrationem Missae.

4. Permittendi sacerdotibus, iusta de causa, Missam qualibet diei hora celebrare et communionem vespere distribuere, servatis de cetero servandis.

5. Concedendi facultatem sacerdotibus visivae potentiae debilitate laborantibus, vel alia infirmitate detentis, Missam votivam Deiparae Virginis aut defunctorum cotidie celebrandi, adhibitâ, quoties ea indigeant, alterius sacerdotis vel diaconi assistentia, atque de cetero servata Instructione a S. Rituum Congregatione edita die 15 Aprilis 1961.

6. Concedendi eandem facultatem sacerdotibus omnino caecis, dummodo tamen semper adhibeatur alterius sacerdotis vel diaconi assistentia.

7. Concedendi sacerdotibus facultatem Missam celebrandi extra locum sacrum, sed loco honesto et decenti, numquam autem in cubiculo, super petra sacra, per modum actus ex iusta causa, habitualiter autem solummodo ex causa graviore.

8. Item, concedendi facultatem Missam ex iusta causa celebrandi in mari et in fluminibus, debitis adhibitis cautelis.

9. Concedendi facultatem sacerdotibus, indulto altaris portatilis fruentibus, ut iusta et gravi de causa, pro petra sacra adhibere valeant Graecorum antimensium, vel linteum, ab Episcopo benedictum, in cuius angulo dextro sint reconditae reliquiae Sanctorum Martyrum, pariter ab Episcopo recognitae, servatis de cetero servandis iuxta rubricas, praesertim quoad tabeas et corporale.

10. Concedendi sacerdotibus infirmis aut aetate proVectis facultatem Missam celebrandi domi, non autem in cubiculo, singulis diebus, etiam festis sollempnioribus, servatis legibus liturgicis, sed cum licentia sedendi, si stare non possint.

11. Reducendi ob diminutionem reddituum, quamdiu causa perduret, ad rationem elemosynae in dioecesi legitime vigentis, Missas legatorum, quae sint per se stantia, dummodo nemo sit qui obligatione teneatur et utiliter cogi possit ad elemosynae augmentum faciendum.

12. Item reducendi onera seu legata Missarum gravantium beneficia aliave instituta ecclesiastica, si redditus beneficii aut instituti insufficientes evaserint ad honestam beneficiarii sustentationem et ad implenda opera sacri ministerii forte beneficio adnexa, vel ad finem proprium eiusdem instituti ecclesiastici congruenter consequendum.

13. Concedendi cappellanis quorumlibet valetudinariorum, brephotropheorum et carcerum facultatem qua, parochi non praesente, fidelibus in periculo mortis constitutis sacramentum Confirmationis administrare valeant, servatis normis a S. Congregatione de disciplina Sacramentorum statutis decreto „Spiritus Sancti munera“ d. 14 Septembris 1946, pro sacerdote administrante Sacramentum Confirmationis.

14. Concedendi confessariis scientia et prudentia conspicuis, facultatem fideles quoslibet absolvendi in actu sacramentalis confessionis ab omnibus censuris, etiam reservatis, exceptis tamen: a) censuris ab homine; b) censuris specialissimo modo Apostolicae Sedi reservatis; c) censuris quae sunt adnexae revelationi secreti Sancti Officii; d) excommunicatione qua plectuntur sacerdotes omnesque cum illis matrimonium etiam civiliter tantum contrahere praesumentes et actu simul conviventes.

15. Dispensandi, iusta de causa, super ordinandorum defectu aetatis, qui sex integros menses non excedat.

16. Dispensandi super impedimento ad ordines, quo astringuntur filii aatholicorum, quamdiu parentes in suo errore permanent.

17. Dispensandi pro iam ordinatis ad effectum tam Missam celebrandi, quam consequendi et retinendi beneficia ecclesiastica, super quibuscumque irregularitatibus tum ex delicto, tum ex defectu provenientibus, dummodo exinde scandalum ne oriatur et dummodo altaris ministerium rite expleatur, exceptis tamen iis de quibus in can. 985, n. 3 et 4, C.I.C. et praevia abiuratione in manibus absolventis, quando agitur de crimine haeresis vel schismatis.

18. Conferendi sacros ordines extra ecclesiam cathedralem et extra tempora, diebus ferialibus non exceptis, si utilitas pastoralis accedat.

19. Dispensandi, ex iusta et rationabili causa, super omnibus impedimentis matrimonialibus gradus minoris, etiam si agatur de matrimoniis mixtis, sed servatis in hoc casu praescriptis cann. 1061—1064 C.I.C.

20. Dispensandi, urgente iusta et gravi causa, super impedimentis mixtae religionis et disparitatis cultus, etiam in casu usus Privilegii Paulini, salvis praescriptis cann. 1061—1064 C.I.C.

21. Sanandi in radice, dummodo consensus perseveret, matrimonia invalida ex impedimentis gradus minoris, vel ex defectu formae, etiam si agatur de matrimoniis mixtis, sed servatis, in hoc casu, praescriptis can. 1061 C.I.C.

22. Sanandi in radice, dummodo consensus perseveret, matrimonia invalida ex impedimento disparitatis cultus, etiamsi invalida quoque sint ex defectu formae, servatis tamen praescriptis can. 1061 C.I.C.

23. Permittendi ut, accedente gravi causa, interpellatio coniugis infidelis ante baptismum partis quae ad fidem convertitur fieri possit; necnon, gravi pariter de causa, ab eadem interpellatione, ante baptismum partis quae convertitur, dispensandi; dummodo hoc in casu ex processu saltem summario et extra iudiciali constet interpellationem fieri non posse, vel fore inutilem.

24. Reducendi, iusta de causa, obligationem qua Capitula cathedralia aut collegialia Canonicorum quotidie divina officia in choro rite persolvere tenentur, concedendo scilicet ut chorale servitium vel certis tantummodo diebus, vel aliqua solummodo parte definita absolvi possit.

25. Committendi nonnullis Canonicis, pro necessitate, munera sacri ministerii, magisterii, apostolatus explenda cum excusatione a choro, salvo iure percipiendi fructus praebendae, non autem distributiones sive inter praesentes, quae dicuntur, sive cotidianas.

26. Commutandi, ob visivae potentiae debilitatem aut aliam causam, eaque durante, officium divinum in cotidianam recitationem saltem tertiae partis rosarii B. Mariae Virginis vel aliarum precum.

27. Deputandi in casibus particularibus, vel ad tempus, Vicarium Generalem aut alium sacerdotem in dignitate constitutum, ad consecranda altaria portatilia, calices et patenas, iuxta formam in Pontificali praescriptam et adhibitis sacris oleis ab Episcopo benedictis.

28. Permittendi clericis minoribus, religiosis laicis, necnon piis mulieribus ut pallas, corporalia et purificatoria prima quoque ablutione extergere possint.

29. Utendi facultatibus et privilegiis, servato ipsorum ambitu et tenore, quibus Religiones in dioecesi domum habentes gaudent in bonum fidelium.

30. Concedendi sacerdotibus facultatem, qua, ritibus ab Ecclesia praescriptis, stationes Viae Crucis erigere valeant, etiam sub divo, cum omnibus indulgentiis quae huiusmodi pium exercitium peragentibus impertitae sunt. Quae tamen facultas exerceri non potest in territorio parocchiali, ubi sita est domus religiosorum qui ex apostolica concessione privilegio gaudent erigendi Viae Crucis stationes.

31. Admittendi in Seminario filios illegitimos, si qualitates praebeant, quae pro admissione in Seminarium requiruntur, dummodo ne agatur de adulterinis aut sacrilegis.

32. Concedendi licentiam ut, legitima interveniente causa, bona ecclesiastica alienari, oppignorari, hypothecae nomine obligari, locari, emphyteusi redimi possint, et personae morales ecclesiasticae aes alienum contrahere valeant, usque ad eam pecuniae summam, quam nationalis aut regionalis Conferentia Episcoporum proposuerit et Apostolica Sedes approbaverit.

33. Confirmandi usque ad quintum triennium confessarium ordinarium religiosarum, si ob sacerdotum ad hoc officium idoneorum penuriam aliter provideri nequeat, vel maior religiosarum pars, earum quoque quae in aliis negotiis ius non habent ferendi suffragium, in eiusdem confessari confirmationem, per secreta suffragia, convenerit: dissentientibus tamen, si velint, aliter providendum erit.

34. Ingrediendi, iusta de causa, intra clausuram pontificiam monasteriorum monialium, quae sita sunt in sua dioecesi, et permittendi, iusta et gravi de causa, ut alii in clausuram admittantur, ac moniales ex ipsa egrediantur: ad tempus vere necessarium.

35. Dispensandi, ad petitionem Superioris competentis, super impedimento quo detinentur admittendi in Religionem, qui sectae acatholicae adhaeserunt.

36. Dispensandi, ad petitionem Superioris competentis, super illegimitate natalium admittendos ad Religionem qui sint sacerdotio destinati, et etiam alios si et ipsi ex praescripto Constitutionum in Religionem admitti prohibeantur. Sed in utroque casu dispensari nequeunt adulterini vel sacrilegi.

37. Condonandi ex toto vel ex parte, ad petitionem Superioris competentis, dotem quam afferre debent postulantes admittendae in monasteria monialium vel in aliam Religionem etiam iuris pontificii.

38. Permittendi sodalibus religiosis transitum ab una ad aliam Religionem iuris dioecesiani.

39. Dimittendi e dioecesi, urgente gravissima causa, sodales singulos religiosos, si eorum Superior maior monitus prospicere neglexerit, re tamen ad Apostolicam Sedem statim delata.

40. Concedendi, etiam per alios prudentes et idoneos viros, singulis sibi subditis fidelibus licentiam legendi ac retinendi, sub custodia tamen ne ad aliorum manus perveniant, libros et ephemerides prohibita, iis non exceptis quae haeresim vel schisma ex professo propugnent, aut ipsa religionis fundamenta evertere nitantur. Haec autem licentia iis tantum concedi potest qui librorum et ephemeridum prohibitorum lectione indigeant aut ad eadem impugnanda, aut ad proprium munus rite explendum, aut ad studiorum curriculum legitime peragendum.

II — PRIVILEGIA QUAE PRAETER ALIA IN CODICE IURIS CANONICI suis in titulis enumerata, OMNIBUS EPISCOPIS sive Residentialibus sive titularibus *competunt* ab accepta authentica notitia canonicae provisionis.

1. Verbum Dei ubique terrarum praedicandi, nisi loci Ordinarius expresse renuerit.

2. Confessiones fidelium, etiam religiosarum, ubique terrarum audiendi, nisi loci Ordinarius expresse renuerit.

3. Fideles quoslibet ubique absolvendi ab omnibus peccatis reservatis, excepto tamen peccato falsae delationis, qua sacerdos innocens accusatur de crimine sollicitationis apud iudices ecclesiasticos.

4. Fideles quoslibet ubique absolvendi in actu sacramentalis confessionis ab omnibus censuris, etiam reservatis, exceptis tamen: a) censuris ab homine; b) censuris specialissimo modo Apostolicae Sedi reservatis; c) censuris quae sunt adnexae revelationi secreti Sancti Officii; d) excommunicatione qua plectuntur sacerdotes omnesque cum illis matrimonium etiam civiliter tantum contrahere praesumentes et actu simul conviventes.

Hac facultate Episcopi residentiales pro suis subditis uti possunt etiam pro foro externo.

5. Sanctissimam Eucharistiam in suo oratorio domestico asservandi, dummodo legum liturgicarum praescripta rite serventur.

6. Missam celebrandi iusta de causa qualibet diei hora, et Communionem etiam vespere distribuendi, servatis de cetero servandis.

7. Benedicendi ubique solo signo crucis, cum omnibus indulgentiis a Sancta Sede concedi solitis, rosaria aliasque coronas precatorias, cruces, numismata, scapularia a Sede Apostolica probata eaque imponendi sine onere inscriptionis.

8. Sub unica benedictione erigendi, in ecclesiis et oratoriis etiam privatissimis aliisque piis locis, Stationes Viae Crucis cum omnibus indulgentiis, quae huiusmodi pium exercitium peragentibus impartitae sunt.

Has facultates, haec privilegia perlibenter Fratribus Nostris in Episcopatu concedimus, ea mente et voluntate, quam supra declaravimus; ut nempe haec demum universa ad decus et ad utilitatem pertineant sanctissimae Christi Ecclesiae, cui Nos Nostraque debemus omnia.

Contrariis quibusvis non obstantibus, etiam speciali mentione dignis.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, die XXX mensis Novembris anno MCMLXIII, Pontificatus Nostri primo.

PAULUS PP. VI

D E C R E T U M

In Apostolica Constitutione „Christus Dominus“ diei VI ianuarii anni 1953. itemque in Motu Proprio „Sacram Communionem“ diei XIX martii 1957 statuta fuerunt novae normae, quibus tempus ieiunii eucharistici coarctatum fuit ad tres horas quoad cibus solidos ac potus alcoholicos et ad unam horam quoad potus non alcoholicos.

In utroque documento spatium unius horae vel trium horarum computandum dicebatur ante communionem pro christifidelibus et ante Missam pro sacerdotibus celebrantibus.

Nunc autem visum est auferendum esse hoc discrimen in temporis supputatione, ita ut, etiam pro sacerdotibus litantibus, terminus ieiunii eucharistici servandi deducatur a momento Communionis in missa sumendae, et non amplius a missae initio.

Praesens decretum, ab Em.mis Patribus Supremae Sacrae Congregationis S. Officii in Plenario Conventu Feriae IV, diei 18 decembris 1963, latum, SS.mus D. Papa Paulus VI, in Audientia Exc.mo D.no Adessori SS. Congregationis die 23 eiusdem mensis et anni concessa, benigne adprobare dignatus est, atque publici iuris fieri iussit.

Datum Romae, ex aedibus S. Officii, die 10 ianuarii 1964.

Sebastianus Masala
Notarius

L'Osservatore Romano,

Anno CIV — N. 9 (31. 482) Dominica 12 gennaio 1964.

W SPRAWIE BŁOGOSŁAWIONEGO WINCENTEGO KADŁUBKA
SACRA RITUUM CONGREGATIO
N. D. 4/963

Em.me ac Rev.me Domine,

Tuam omniumque Poloniae Episcoporum epistolam Sanctissimo Domino nostro Ioanni Papae XXIII transmissam, ut Beatus VINCENTIUS KADŁUBEK, Episcopus Cracoviensis ac deinde monachus Cisterciensis, uti Patronus et caelestis Protector Poloniae, tempore celebrationis Concilii Oecumenici Vaticani Secundi, venerari possit, Sacra Rituum Congregatio sedulo perpendit.

Quum vero temporanei Patroni dari nequeant, Sacra eadem Rituum Congregatio praefatum petitionem excipere non potest.

Quae dum pro meo munere Tibi communico, grati animi mei sensus libenter exprimo, laetorque me profiteri.

Eminentiae Tuae Rev.mae add.mum

(—) † *Henricum Dante, Archiep. Carp.*

S.R.C. a Secr.

Ad Eminentissimum ac Reverendissimum Dominum
D.num STEPHANUM Cardinale WYSZYŃSKI
Archiepiscopum Gnesn. et Varsavien.
Poloniae Primatem.

LIST BISKUPÓW POLSKICH NA ROZPOCZĘCIE VIII ROKU WIELKIEJ NOWENNY „O NOWYM CZŁOWIEKU W JEZUSIE CHRZYSTUSIE“

Ukochani w Chrystusie Panu!

1. Zadanie VIII Roku Wielkiej Nowenny

Rozpoczynamy w dniu dzisiejszym VIII Rok Wielkiej Nowenny, która stopniowo przygotowuje nas do Tysiąclecia Chrztu Polski. Data Tysiąclecia jest coraz bliższa, rok ósmy jest już przedostatnim rokiem naszych wspólnych wysiłków. Przygotowujemy się do Tysiąclecia Chrztu Polski nie tylko dlatego, aby to wielkie wydarzenie jak najlepiej odtworzyć sobie w pamięci, ale przede wszystkim dlatego, by wspólnie umocnić się i ugruntować w łasce Chrztu świętego, dzięki której *dziećmi Bożymi jesteśmy nazwani i jesteśmy* (1 Jan 3, 1).

Przygotowanie do tej wielkiej Roczniczy wiąże się z *Jasnogórskimi Słubami*. Wypowiadamy w nich do Matki Łaski Bożej *podwójne zobowiązanie: do walki z naszymi wadami i do zdobywania cnót osobistych i społecznych*.

Oto słowa naszego zobowiązania:

Zwycięska Pani Jasnogórska! Przyrzekamy stoczyć pod Twoim sztandarem najświętszy i najcięższy bój z naszymi wadami narodowymi.

Przyrzekamy wypowiedzieć walkę lenistwu i lekkomyślności, marnotrawstwu, pijaństwu i rozwiąźłości.

Przyrzekamy zdobywać cnoty: wierności i sumiennosci, pracowitości i oszczędności, wyrzeczenia się siebie i wzajemnego poszanowania, miłości i sprawiedliwości społecznej“.

Zadaniem VIII Roku Wielkiej Nowenny jest więc: „Nowy człowiek w Jezusie Chrystusie“. Ten *nowy człowiek*, to człowiek narodzony z Boga, dzięki łasce Chrztu świętego. Jednakże Chrzesz święty domaga się od każdego z nas opanowywania w sobie skutków grzechu pierworodnego, walki ze złymi skłonnościami, grzechami, zaciągniętymi wadami i nałogami.

Oprócz grzechów osobistych musimy zmagać się z *wadami społecznymi*, z uciążliwym dziedzictwem naszych *nałogów narodowych*, które narosły wśród nas na skutek niełatwych warunków bytowania i przeżyć dziejowych. Drogo nas one kosztowały, tak iż nieraz w przeszłości ciężko musieliśmy za nie zapłacić. Na szczęście obok naszych wad dostrzegamy wiele dodatnich właściwości i cnót, które osłabiają dziedzictwo grzechu.

Walka z wadami jest zawsze równocześnie *walką o dobro*. Jej próbą był zarówno *VII Rok Wielkiej Nowenny*, jak i *czynny dobroci*, które wykazały, ile dobrej woli może się w nas wyzwolić, by poprawić nasze współżycie społeczne. Dziś chcemy iść krok naprzód, by zdobywać i umacniać w sobie *cnoty osobiste i społeczne*, dzięki którym powstaje *człowiek dobry, pełnowartościowy*, którego Chrystus chce upodobnić do siebie.

Dosyć łatwo nawet przychodzi nam zerwanie z różnymi wadami, ale nie zawsze doceniamy konieczność systematycznego, wytrwałego wysiłku nad wypracowaniem w sobie dobrych przyzwyczajzeń i skłonności. Brak nam do tego cierpliwości i wytrwałości. Dziś chcemy raz jeszcze podjąć walkę z naszymi wadami osobistymi, narodowymi i społecznymi. W bieżącym roku pragniemy ten wysiłek powiązać ze zdobywaniem cnót przy-

rodzonych i chrześcijańskich, by w VIII Roku Wielkiej Nowenny przybliżyć się do wzoru, którym ma być „*Nowy człowiek w Jezusie Chrystusie*“.

2. Rok Nowego Człowieka i kultury chrześcijańskiej

Sakramentalne narodziny *Nowego Człowieka* przez Chrzest, domagają się stałej odnowy życia w duchu Jezusa Chrystusa. To jest osnowa całego życia chrześcijańskiego. Stała odnowa życia ludzkiego w duchu Jezusa Chrystusa jest najistotniejszym pierwiastkiem całej kultury chrześcijańskiej. Słowo „kultura“ oznacza tyle, co „uprawa“ i stosuje się w jednym znaczeniu do ziemi, którą człowiek uprawia, coraz to doskonalszymi narzędziami, a w innym — do człowieczeństwa, które tak jak i ziemia, potrzebuje uprawy. Stwórca dał ludziom ziemię i powiedział: „*Czyńcie ją sobie poddaną*“ (Rodz 1, 28). Dał też człowiekowi duszę nieśmiertelną. Na to, że pole duchowej uprawy jest najważniejsze i najtrudniejsze, wskazuje fakt, że sam Syn Boży uczy nas uprawy naszej duszy, a mając na myśli trudy z tym związane, mówi: „*W cierpliwości waszej posiadźcie dusze wasze*“ (Łk 21, 19).

Nowy człowiek w Jezusie Chrystusie to ten, który z pomocą łaski Bożej wytrwale podejmuje trudy duchowej uprawy.

W VIII Roku Wielkiej Nowenny ogarniemy myślą wszystkie dziedziny naszej kultury chrześcijańskiej. Patronuje temu etapowi naszych przygotowań do Millenium św. Jan Kanty, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego. Ale przed każdym wykwitem nauki czy sztuki, jako dziełem człowieka, należy postawić *samego człowieka*, jako wyraz najgłębszej kultury. W człowieku przecież łaska Boża i wolna wola ludzka zespalają się w łącznej twórczości, aby wciąż na nowo mogło się potwierdzić to, co po raz pierwszy zostało stwierdzone w człowieku w dniu stworzenia: „*I widział Bóg, że było bardzo dobre*“ (Rodz 1, 31).

3. O dobrym lub złym używaniu wolności

W dniu, w którym rozpoczynamy VIII Rok Wielkiej Nowenny, stają nam przed oczyma wszyscy ludzie ochrzczeni na przestrzeni całego Tysiąclecia w Polsce, ze swoimi cnótami i wadami. Ludzie przeszłości i ludzie współcześni! Jesteśmy związani ze sobą nie tylko wspólnotą języka, kultury i pochodzenia, ale także łaską Chrztu świętego. Wszyscy, którzy uważamy się za uczniów Jezusa Chrystusa i wyznawców Jego nauki, musimy brać do siebie te słowa: „*Wy jesteście solą ziemi... a jeśli sól zwietrzeje, czym solona będzie?*“ (Mt 5, 13). I dlatego też musimy więcej od siebie wymagać, w ocenie naszych cnót i wad biorąc pod uwagę zarówno rzetelną wartość człowieka, jak i godność dziecka Bożego.

Niełatwa jest ta ocena, niełatwy sąd! Ideał kultury moralnej, jaki nam stawia Chrystus Pan, jest wysoki i niczego z nim nie sposób porównać. Nie tylko żąda od nas cnót naturalnych, zwłaszcza tych głównych, jakimi są: *sprawiedliwość, roztropność, męstwo i wstrzemięźliwość*, ale ponad to żąda *miłości Boga i ludzi*, a nawet *miłości nieprzyjaciół*. Żąda takiej miłości, którą „*nie zazdrości, złości nie wyrządza... zaszczytów nie pragnie, swego nie szuka, gniewem się nie unosi, złego nie myśli...*“ — ale która też *wszystko przetrwa*, jak nas uczy św. Paweł w liście do Koryntian (I Kor 13, 4 nn).

Często wydaje się człowiekowi, że przykazania Dekalogu, a zwłaszcza *wymagania moralności ewangelicznej*, krępują jego wolność i przekraczają siły. Tymczasem na przestrzeni Tysiąclecia wielu było w Polsce ludzi duchownych i świeckich, którzy wymaganiom tym sprościli i to nieraz w sposób nieprzeciętny, a nawet heroiczny. Niektórzy z nich znajdują się już na ołtarzach. Jeśli bowiem chodzi o *wolność prawdziwą*, może ona roz-

wijać się tylko w oparciu o prawdę i miłość dobra. Niech nikt z nas nie wątpi, że cnota moralna, a zwłaszcza miłość, daje człowiekowi prawdziwą wolność — „*wolność dzieci Bożych*“ (Rzym 8, 21), podczas gdy grzech czyni człowieka niewolnikiem. Cnota rodzi się w człowieku i kształtuje w nim przez dobre użycie wrodzonej wolności, podczas gdy grzech i wady moralne mają swój początek w złym używaniu wolności, czyli w jej nadużyciu.

Charakter moralny jest prawdziwą siłą człowieka i społeczeństwa. Grzech może dawać przejściowe korzyści, ale ostatecznie zawsze prowadzi do upadku. Nasza wiara w Chrystusa jest równocześnie wiarą w dobro moralne i jego ostateczne zwycięstwo. Życie każdego z nas jest próbą tej wiary. Pomyślmy o wszystkich, którzy w ciągu Tysiąclecia wyszli z tej próby zwycięsko i idźmy w ich ślady! Warto przypomnieć sobie polskich świętych i błogosławionych, wielkich dobroczyńców i bohaterów, twórców i myślicieli, których dzieła były zazwyczaj owocem przezwyciężenia siebie i nieprzeciętnych wartości ducha.

4. O sumieniu i jego wrażliwości

Korzeniem wartości moralnej człowieka jest *sumienie*. Jest ono podobne do wzroku, dzięki któremu człowiek widzi świat otaczający — wzrok jest jego naturalnym światłem. Tak właśnie mówił o tym Pan Jezus: „*Świecą ciału twego jest oko twoje. Jeśli oko twoje będzie szczere, całe ciało twoje będzie świetlane; lecz jeśli będzie złe i ciało twoje też ciemne będzie*“ (Łk 11, 34). Słowa Chrystusowe nie tylko tłumaczą istotę sumienia, ale też zawierają w sobie wołanie o zdrowe, pewne, słuszne a zarazem delikatne sumienie. Bez niego bowiem nikt nie ma głębokiego wglądu w dziedzinę dobra i zła, ani też nie jest prawdziwym panem swego człowieczeństwa. Bez rzetelnej kultury sumienia nie ma i nie może być „nowego człowieka w Jezusie Chrystusie“. Chrześcijaństwo zawsze rozwijało swe dzieło na fundamencie ludzkich sumień, które wyciągają prawidłowe wnioski z prawdy, zawarte w Ewangelii.

Dlatego też na początku VIII Roku Wielkiej Nowenny i w całym jego przebiegu nie wystarczy nam patrzeć tylko wstecz i oceniać czyny naszych przodków w przeszłości: ile w nich było prawdziwego umiłowania wolności, a ile jej nadużycia, ile cnoty, a ile grzechu? *Trzeba dzisiaj spojrzeć w nasz własny skarbiec sumień*. Jakie one są po doświadczeniach tylu stuleci? Czy są prawdziwe i chrześcijańskie? Czy rządzi nimi Boża prawda o dobru i złu, której nauczył nas Jezus Chrystus? Jeżeli tak — to mamy co przekazać dalszym pokoleniom, dziedzictwo bowiem szlachetnych sumień i mocnych charakterów jest najcenniejszą schedą. Wtedy mimo wszystkich trudności możemy ze spokojem myśleć o nowym Tysiącleciu, gdyż „*drzewo dobre nie może owoców złych rodić*“ (Mt 7, 18) jak nas zapewnia Ewangelia święta.

Ala patrzmy pilnie! Czy coś w nas nie podgryza korzeni tego drzewa? Czy nie szerzy się wśród nas jakaś *znieczulica moralna i niewrażliwość sumień*? Patrzmy! Może to jest dziedzina naszych *religijnych obowiązków* katolickich? Może dziedzina IV przykazania i związana z nią *odpowiedzialność za wychowanie*? Może dziedzina V przykazania i związana z nią *odpowiedzialność za życie*, zwłaszcza za życie jeszcze *nienarodzonych*? A może VI przykazanie: Brak poszanowania małżeństwa nierozzerwalnego i całej należytej delikatności w sprawach płci? A może *grzechy przeciw własności i pracy*, tak osobistej jak publicznej? A może *grzechy przeciw prawdzie*, dochodzące aż do głębokiego okłamywania się we własnym wnętrzu. A może inne jeszcze grzechy i wady? Patrzmy pilnie — nie tylko

na nie same, ale na nasze sumienie: co ono nam o nich mówi, co dyktuje? Zło bowiem wtedy dopiero głęboko zakorzenia się w człowieku, kiedy sumienie przestaje go sądzić i niepokoić. Droga do wad i najboleśniejszych spazów kultowieństwa jest złe sumienie, tak jak droga do cnoty i prawdziwej kultury duchowej — sumienie dobre.

VIII Rok Wielkiej Nowenny ma być rokiem odnowy naszych sumień. Bez tego nie może się kształtować człowiek drugiego Tysiąclecia — nowy człowiek w Jezusie Chrystusie.

Bez tego nie spełnią się przyrzeczenia zawarte w naszych Słubowaniach Jasnogórskich: „Przyrzekamy wypowiedzieć walkę lenistwu i lekkomyślności, marnotrawstwu, pijaństwu i rozwiązłości. Przyrzekamy zdobywać cnoty: wierności i sumienności, pracowitości i oszczędności, wyrzeczenia się siebie i wzajemnego poszanowania, miłości i sprawiedliwości społecznej“.

Dzięki tej walce na dwa fronty — walce z wadami i walce o cnoty — może powstać upragniony Nowy Człowiek. Będzie to chrześcijanin, dobrze osadzony w nadprzyrodzonym organizmie Kościoła, jako Mistycznego Ciała żyjącego w Kościele Chrystusa. Będzie to człowiek o *zwartym charakterze*, człowiek świadom swych *praw* i obowiązków w Kościele i w rodzinie narodowej; człowiek *uspołeczniony*, a więc wrażliwy na otoczenie, na bliźnich, *gotowy do wszelkiej współpracy* dla dobra społecznego i do *pomocy bliźnim*. Będzie to człowiek, który umie *walczyć ze sobą* i stawiać sobie wymagania większe, niż innym. Będzie to człowiek *zasobny w cnoty i wartości ducha*, którymi chętnie dzielić się będzie z braćmi.

5. Wezwanie końcowe

Kończąc ten list pragniemy pokrótce przypomnieć o *środkach*, które prowadzą do wypełnienia tych przyrzeczeń. Są to środki dobrze znane i wypróbowane, których bez szkody dla kultury moralnej człowieka nie podobna odrzucić, a nawet trudno je zastąpić. Przede wszystkim więc potrzeba nam w uczynkach naszych *zastanowienia*, aby nie wypływały one z popędów czy namiętności, ale z urobionego sumienia. Sprzyja temu, zwłaszcza w sprawach trudniejszych, modlitwa, która przynosi człowiekowi — często łatwiej niż sam namysł — rozeznanie pomiędzy dobrem a złem. Zapewnił wszakże Pan Jezus. „Proście a otrzymacie“ (Mt 7, 7); modlitwa najbardziej pomaga w uzyskaniu daru dobrych uczynków i szlachetnego życia, zwłaszcza tam, gdzie siły ludzkie się łamią.

Praktykujmy *rachunek sumienia* — bodaj krótki — przy wieczornym pacierzu, abyśmy nie tracili ciągłej wrażliwości na dobro i zło. W sprawach naszego sumienia nie zwlekajmy, nie uciekajmy przed jego sądem i nie zagłuszajmy go. Niech nam pomagają do tego *rekolleksje, czy misje*. W spowiedzi zaś, czyli w Sakramencie Pokuty, rozpoczynajmy wciąż na nowo drogę nawrócenia i poprawy życia, jakkolwiek mogłaby się nam zdać ciężka. Jest na niej Chrystus, aby nas wspierał.

Stawiając sprawy *dobrego sumienia i zdrowej moralności*, jako zadanie VIII Roku Wielkiej Nowenny, gorąco pragniemy — my, Biskupi z woli Chrystusa — pasterza dusz naszych — aby pogłębił się w tych duszach *kontakt z Bogiem żywym*, który jest naszym Stwórcą, Ojcem i Sędzią. Miłuje On dobro prawdziwe i pomaga do jego rozwoju, a mocą tej miłości odrzuca zło — chociaż nigdy — „*nie chce śmierci grzesznika*“, ale by się nawrócił i żył (Ech. 33, 11). Świadomość obecności Boga i wiara w Niego, jest oparciem dla naszych sumień i siłą dusz. Tej siły i oparcia nic nie zastąpi. Człowiek jest mocny moralnie poczuciem swej odpowiedzialności za całe życie, a równocześnie przekonaniem, że jego życie ma wartość przed Bogiem i do Boga zmierza.

O taką odpowiedzialność i przekonanie, modlimy się gorąco wraz z Wami u stóp *Matki Chrystusa, Matki Kościoła i Matki naszych dusz*. Wszak to Maryja, Dziewica Wspomożycielka, dała nam wzór tyłu cnót, które wymieniamy w Litanii Loretńskiej. Ona też stale nas odsyła do Syna swego, który jest „*cnót wszystkich bezdenną głębiną*“. Prowadząc Was za Bogurodnicą Dziewicą, „w wiary nowe Tysiąclecie“, przesyłamy Wam Najmilsze Dzieci Boże, od Jasnogórskiego Tronu Łaski, błogosławieństwo pasterskie na VIII Rok Wielkiej Nowenny. Otwórzcie serca Wasze, pochylcie głowy Wasze i przyjmijcie błogosławieństwo, w Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego.

Jasna Góra, 3. V. 1964 r.

Podpisani: *Kardynał Prymas,
Metropolici, Arcybiskupi i Biskupi*

61

W SPRAWIE POLSKIEGO TEKSTU COMMUNICANTES W KANONIE MSZY ŚWIĘTEJ

Podajemy do wiadomości, że Komisja Liturgiczna Episkopatu przyjęła następujący polski tekst Communicantes w kanonie Mszy św., zmieniony przez wstawienie imienia św. Józefa:

„Zjednoczeni w Świętych Obcowaniu, ze czią wspominały najpierw chwalebny zawsze Dziewicę Maryję, Matkę Boga i Pana naszego Jezusa Chrystusa, a także świętego Józefa, Oblubieńca Najświętszej Dziewicy, oraz świętych Apostołów i Męczenników...“

Tekst ten został zatwierdzony przez Konferencję Plenarną Episkopatu dnia 28 sierpnia 1963 r. w Częstochowie, wobec czego we wszystkich wydawnictwach, jak mszalniki, książki do nabożeństwa itp., wyłącznie w tym brzmieniu może być drukowany.

AKTA PRYMASA POLSKI

62

Warszawa, dn. 19 marca 1964.
N. 1312/64/P.
(1793/58/P.)

DYSPENSA DLA WIERNYCH OD OBOWIĄZKU UCZESTNICZENIA WE MSZY ŚWIĘTEJ

Na mocy szczególniejszych uprawnień, nadanych Nam przez Stolicę Apostolską, niniejszym przedłużamy ważność — udzielonej przez Ojca Świętego — dyspensy z dnia 5 marca 1951 r. N. 1746/51/R, i zwalniamy wszystkich wiernych w Polsce od obowiązku uczestniczenia we Mszy św. i wstrzymania się od prac służebnych w następujące dni:

- a) Święto Matki Boskiej Gromnicznej,
- b) Wniebowstąpienie Pańskie,
- c) Drugi Dzień Zielonych Świąt,
- d) Uroczystość świętych Piotra i Pawła Apostołów,
- e) Święto Niepokalanego Poczęcia NMP.

Ważność powyższej Dyspensy przedłużamy aż do odwołania.

(—) † *Stefan Kardynał Wyszyński*

DYSPENSA OD OBOWIĄZKU APLIKOWANIA MSZY ŚWIĘTEJ
ZA WIERNYCH W UROCZYSTOŚCI NIENAKAZANE
INDULTUM

Cum obligatio applicandi Missas pro populo, attentis peculiaribus conditionibus oeconomicis rectorum ecclesiarum paroecialium in toto territorio Poloniae, de die in diem difficilior evadat, vigore specialissimarum facultatum a Sancta Sede Nobis tributarum, annuentes precibus fere omnium Poloniae Antistitum, praesentibus litteris — prae oculis quoque habentes necessitatem uniformitatis in Poloniae Dioecesis — omnibus rectoribus ecclesiarum paroecialium in Polonia dispensationem super onere celebrandi Missas pro populo diebus festis canonice suppressis cum facultate recipiendi hisce diebus stipendium pro seipsis — firma tamen obligatione applicandi pro parochianis omnibus diebus Dominicis aliisque festis de praecepto — benigne concedimus.

Servatis de iure servandis.

Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Praesenti indulto valituro ad revocationem.

(L. S.)

(—) † *Stefan Card. Wyszyński*

CURIA EPISCOPALIS
PRO POLONIS IN GERMANIA
Nr. 158/64/Ks-P

6. FRANKFURT AM MAIN
Altikonigstrasse 19/II.
die 6 lutego 1964.

KOMUNIKAT KURII BISKUPIEJ DLA POLAKÓW W NIEMCZACH
W SPRAWIE AKT METRYKALNYCH

P. T.

Sekretariat Prymasa Polski

Warszawa

Proszę uprzejmie o łaskawe powiadomienie Prześwitynych Ordynariatów Biskupich, że akta metrykalne (chrzty, małżeństwa, zgony) Polaków za lata od 1945 w większości znajdują się w naszym archiwum.

Prosimy więc, by petenci zwracali się o metryki do nas, a nie do Urzędów Stanu Cywilnego, czy niemieckich parafialnych, ponieważ przez to sprawa załatwienia się opóźnia.

Bardzo chętnie pośredniczymy również w wysyłaniu aktów metrykalnych dotyczących lat wojennych czy przedwojennych, gdy nasi Rodacy przebywali w Niemczech na pracach rolnych.

Wyrazy głębokiej czci i oddania łączę

w Chrystusie oddany sługa

(—) *Ks. E. Lubowiecki*

NOMINACJE I ZMIANY WŚRÓD DUCHOWIEŃSTWA

- Ks. prof. mgr Piotr Szpilewicz, proboszcz parafii Dęblin, kanonikiem honorowym Kościoła Katedralnego w Siedlcach.
- Ks. dziekan Florian Banasiuk, proboszcz parafii Przemienienia Pańskiego w Łukowie, kanonikiem honorowym Kościoła Kolegiackiego w Janowie Podl.
- Ks. Stanisław Borysiak, wikariusz parafii św. Józefa w Międzyrzeczu, administratorem parafii Horbów.
- Ks. dr Antoni Soszyński, wikariusz parafii Kamionna, administratorem parafii Brzeziny.
- Ks. Henryk Bujnik, dotychczasowy wikariusz parafii Kamionna, wikariuszem ekonomem tejże parafii.
- Ks. Michał Domański, dotychczasowy wikariusz parafii Jezyska, wikariuszem ekonomem tejże parafii.
- Ks. Bernard Iwańczuk, dotychczasowy wikariusz parafii Sobienie Jeziory, wikariuszem pomocnikiem (vicarius adiutor) tejże parafii.
- Ks. Jerzy Czarnecki wikariuszem parafii Uhrusk.

Przeniesieni

- Ks. Marian Podstawka, administratorem parafii Horbów na administratora parafii Seroczyn Siedlecki.
- Ks. kanonik Feliks Kowalewski, administrator parafii Kłoczew na administratora parafii Mordy.
- Ks. Stefan Traczuk, administrator parafii Przesmyki na administratora parafii Kłoczew.
- Ks. Zygmunt Wachulak, administrator parafii Sobieszyn na administratora parafii Przesmyki.
- Ks. Józef Celiński, administrator parafii Brzeziny na administratora parafii Sobieszyn.
- Ks. Franciszek Leszczyński, administrator parafii Pawłowice na administratora parafii Sławatycze.
- Ks. dr Tadeusz Połoński, administrator parafii Sławatycze na administratora parafii Pawłowice.
- Ks. Władysław Proczek, administrator parafii Rozwadówka na administratora parafii Milanów.
- Ks. Jan Andrusiuk, administrator parafii Chłopków na administratora parafii Rozwadówka.
- Ks. Tadeusz Borowy, wikariusz parafii Radoryż na wikariusza parafii Małowa Góra.
- Ks. Czesław Andrzejuk, wikariusz parafii Włodawa na wikariusza parafii Mordy.
- Ks. Lesław Pruski, wikariusz parafii Mordy na wikariusza par. Włodawa.
- Ks. Henryk Żuk, wikariusz parafii Uhrusk na wikariusza par. Radoryż.
- Ks. Józef Zajęc, wikariusz parafii Katedralnej na wikariusza par. Zbuczyn.
- Ks. Henryk Liszewski, wikariusz parafii Serokomla na wikariusza parafii Kamionna.
- Ks. Kazimierz Krzemiński, wikariusz parafii Sobieszyn na wikariusza parafii Serokomla.

- Ks. Wojciech Burkat, wikariusz parafii Stoczek Węgrowski na wikariusza parafii Sterdyń.
Ks. Aleksander Lewartowski, wikariusz parafii Zbuczyn na wikariusza parafii Stoczek Węgrowski.

Zwolnieni

- Ks. Józef Kocyk z urzędu administratora parafii Jeżyska i przeniesiony w stan spoczynku.
Ks. Konstanty Tomaszewski z urzędu administratora parafii Milanów i przeniesiony w stan spoczynku.

SPRAWY DUSZPASTERSKIE

SAKRAMENT KAPLAŃSTWA

I. Zasady doktrynalne

1. Sakrament Kapłaństwa daje człowiekowi szczególne uczestnictwo w kapłaństwie Chrystusa, który jest „kapłanem na wieki według obrządku Melchizedecha“ (Ps 109, 4).

Jakkolwiek urząd kapłański spotyka się we wszystkich czasach i w różnych religiach, kapłaństwo Chrystusowe jest czymś jedynym i doskonałym dzięki temu, że wspiera się na tajemnicy zjednoczenia hipostatycznego. W chwili Wcielenia Bóstwo stało się namaszczeniem kapłańskiej natury ludzkiej Chrystusa. Od tej chwili Jezus Chrystus jest „arcykapłanem“ (Hebr 4, 14), „najwyższym kapłanem — świętym, niewinnym, niepokalanym, odłączonym od grzeszników, wyniesionym ponad niebiosy“ (Hebr 7, 26).

2. Jako Pośrednik między Bogiem a ludźmi Chrystus jest ofiarnikiem i rozdawcą darów Bożych dla chwały Bożej i uświęcenia świata. Na krzyżu złożył On siebie całkowicie w ofierze; ponawia ją ustawicznie i uobecnia w Eucharystii. Przez krew wylaną na krzyżu otworzył dla ludzi skarby łaski i prawdy Bożej.

3. Chrystus zasiadłszy po prawicy Ojca, spełnia nadal swoje kapłaństwo w niebie: „żyje zawsze, aby się wstawiać za nami“ (Hebr 7, 25). Spełnia je również i na ziemi przez Swe Ciało Mistyczne, tj. Kościół.

Stąd, jak już wyżej powiedziano, przynależność do Kościoła przez chrzest daje udział w kapłaństwie Chrystusowym, który zwiększa się przez przyjęcie Sakramentu Bierzmowania.

4. Przez osobny Sakrament Kapłaństwa niektórzy członkowie Ciała Mistycznego *uzyskują jeszcze pełniejszy i istotnie wyższy udział w kapłaństwie Chrystusowym*. Charakter sakramentalny kapłaństwa, którym są rannaczeni, ukształtuje ich na wzór Chrystusa-Kapłana, ofiarnika i rozdawcy darów Bożych i daje władzę, mocą której występują wobec powierzonego sobie ludu w zastępstwie Chrystusa Pana, a wobec Pana Boga w zastępstwie tego ludu. Dzięki temu charakterowi odróżniają się kapłani od innych ochrzczonych i bierzmowanych w sposób istotny, co oznacza, że tylko kapłani mogą sprawować ważnie Ofiarę Eucharystyczną i ważnie udzielać niektórych Sakramentów świętych. Wszystko to wyraża obrzęd włożenia rąk przy święceniach kapłańskich, będący znakiem nie tylko udzielenia Ducha Świętego, lecz również przyjęcia na służbę Chrystusa i upodobnienia do Chrystusa-Kapłana.

5. Chrystus stał się kapłanem, by złożyć Bogu Ojcu ofiarę chwały, podziękowania, zadośćuczynienia i prośby (Encyklika „Mediator Dei“ A.A.S. t. 39. 1947, str. 549 n.).

Złożywszy ją raz na krzyżu składa ją nadal w swoim Ciele Mistycznym przez ręce kapłanów. Dlatego składanie ofiary Chrystusa i Kościoła jest naczelnym zadaniem kapłana i ośrodkiem wszelkiej jego działalności.

Kapłan we Mszy św. działa w osobie Chrystusa i w imieniu całego Ciała Mistycznego, pozostając jednak zawsze narzędziem Chrystusa i spełniając wszystko Jego mocą (Encyklika „Mistici Corporis Christi“ A.A.S. t. 35/1943, str. 232).

6. Razem z Chrystusem składa kapłan również ofiarę modlitwy. Za pośrednictwem kapłana, odmawiającego „officium divinum“, modli się cały Kościół, oddając chwałę Bogu i wyjednywując ludziom łaski potrzebne do zbawienia. „Modląc się w imieniu ludu Bożego, przez Chrystusa, kapłan konsekruje niejako dla Boga cały bieg czasu i wszystkie rzeczy i zdarzenia“ (Pius XII, Adhortatio „Menti Nostrae“ A.A.S. t. 42/1950, str. 670).

7. Chrystus na krzyżu w Eucharystii jest nie tylko ofiarnikiem, ale także ofiarą. Dlatego kapłan winien upodobnić się w swym życiu ziemskim do Chrystusa ofiarującego się, składając Bogu ofiarę za samego siebie. Takie znaczenie ma napomnienie Pontyfikału: „Agnoscite quod agitis, imitamine quod tractatis; quatenus mortis dominicae mysterium celebrantes, mortificare membra vestra a vitiis et concupiscentiis omnibus procuratis“. Kapłan ma Chrystusa wyrażać, nie śmie Go przeto nigdy swym życiem ziemskim zasłaniać.

8. Jedną z cech szczególnie upodabniających kapłana do Chrystusa jest doskonałe zachowanie czystości i życie w beżeństwie tzn. celibacie. Wysokie to wymaganie znajduje swoje uzasadnienie w świętości przykładu Chrystusowego, w doskonałości dziewictwa, we wzniosłości ofiary eucharystycznej, wreszcie w obowiązku szczególnej i jak najdoskonalszej służby Panu Bogu oraz ludziom. Im wspanialej zajaśnieje czystość kapłańska, tym więcej kapłan stanie się jedną z Chrystusem „hostią czystą, hostią świętą, hostią niepokalaną“ (Pius XII, Adhortatio „Menti Nostrae“, jak wyżej str. 663).

Celibat jest wyrazem oddania się całkowitego Panu Bogu a zarazem pouczeniem wiernych, że Pan Bóg najwyższym jest Dobrem i wystarczy człowiekowi na całe życie.

Dobrowolne posłuszeństwo wobec wymagań doskonałej czystości jest dla kapłana drogą do wewnętrznej wolności duszy i ciała (Pius XII, Encyklika „Sacra virginitas“ A.A.S. t. 46/1954, str. 177).

Wyrzeczenie się zbytku i luksusu ma kapłana upodabniać do ubożego Chrystusa i uczynić go „bogatym, by dawać innym, ale ubogim dla siebie samego“ (Jan XXIII, encyklika „Sacerdotii nostri primordia“ A.A.S. t. 51/1959, str. 553).

9. Sakrament Kapłaństwa daje wyświęconemu władzę zarówno nad rzeczywistym jak i nad mistycznym ciałem Jezusa Chrystusa. Obie te władze są wykonywane przy Ofierze Eucharystycznej, z którą łączy się tak posługa sakramentu, jak i posługa słowa Bożego. Eucharystia bowiem, zawierając samego Chrystusa, jest ośrodkiem i źródłem życia sakramentalnego Kościoła.

10. Władzę nad mistycznym Ciałem Chrystusa wykonuje kapłan także poza Ofiarą Eucharystyczną, udzielając Sakramentów świętych i głosząc słowo Boże.

Jest to kapłańskie rozdawnictwo łaski i prawdy Bożej. Szafując Sakramenty święte, kapłan przelewa życie Chrystusowe do dusz ludzkich. Gło-

sząc w słowie Bożym prawdę Chrystusową, kapłan oświeca ludzi światłem Ewangelii i zapala w nich ogień miłości Bożej.

Wreszcie mając ręce poświęcone, kapłan błogosławi i uświęca życie wier-nych, a ostatnie tchnienie tego śmiertelnego życia skierowuje przy przejściu do wiekuistej szczęśliwości. (Encyklika „Mediator Dei“ A.A.S. t. 39/1947, str. 339).

11. Do godnego przyjęcia Sakramentu Kapłaństwa potrzebne jest powo-łanie przez Boga i Kościół zgodnie z nauką św. Pawła. „Nikt niechaj się nie waży brać tej godności, chyba że jest powołany przez Boga jak Aaron“ (Hebr 5, 4) i „ręk na nikogo nie wkładaj zbyt prędko“ (I Tym 5, 22). Znakiem powołania przez Pana Boga jest „pewna skłonność i gorące prag-nienie kapłaństwa, połączone z tymi zaletami ciała i duszy, jakie czynią kandydatów godnymi tego stanu“ (Pius XI, Encyklika De Sacerdotio Ca-tholico „Ad catholici sacerdotii fastigium“ A.A.S. t. 28/1936, str. 40).

Powołanie przez Kościół dokonuje się przez wezwanie do przyjęcia świę-ceń. Warunki powołania określa Kościół i On wyłącznie o nich decyduje.

12. Do kapłaństwa prowadzą pewne stopnie, którymi są święcenia mniej-sze (kan. 949, 977 K.P.K.). Już tonsura oddziela duchownych od stanu świeckiego.

II. Wskazania katechetyczne

13. W nauczaniu o Sakramencie Kapłaństwa należy kłaść duży nacisk na prawdę o kapłaństwie Chrystusa, jako jedynej rzeczywistości, uzasa-dniającej istnienie katolickiego kapłaństwa (vide Encyklika „Mediator Dei“ A.A.S. t. 39/1947, st. 538). Wielkość tego kapłaństwa polega bowiem na uczestnictwie człowieka wybranego w kapłaństwie Chrystusa i na nad-przrodzonym podobieństwie do Chrystusa Kapłana.

W kapłańskiej posłudze zawsze działa sam Jezus Chrystus, choćby osoba ludzka kapłana była niegodna. Zrozumienie tych prawd ułatwi wiernym należytą ocenę kapłaństwa.

14. W nauczaniu trzeba podkreślić także prawdę, że kapłan to nie tylko głosiciel Słowa Bożego i organizator życia religijnego parafii, ale przede wszystkim ofiarnik, sługa Chrystusa i szafarz tajemnic Bożych, według św. Pawła: „Kapłan spośród ludzi wzięty dla ludzi jest postawiony w tym, co do Boga należy, aby składać dary i ofiary za grzechy“ (Hebr 5, 1).

Nauczanie to musi iść w parze z pogłębieniem idei i praktyki ofiary w ogóle, a ofiary mszalnej w szczególności. „Proszę was tedy bracia, abyście składali ciała wasze na ofiarę żywą, świętą, miłą Bogu, na duchową służbę waszą“ (Rzym 12, 1).

15. W homilii Mszy Wieczerzy Pańskiej w Wielki Czwartek należy wspo-mnieć także o ustanowieniu Sakramentu Kapłaństwa (Instaur. Ordo Hebđ. S.)

16. W kazaniach i katechezach należy zaznajomić wiernych z postaciami świętych i świątobliwych kapłanów Kościoła Powszechnego i Polski. Czynić to należy zwłaszcza z okazji rocznic i jubileuszów.

17. W naukach stanowych dla młodzieży obojga płci, a także w naukach rekolekcyjnych i misyjnych, jedno kazanie winno być poświęcone zagad-nieniu powołań kapłańskich i zakonnych jak i kapłaństwu w ogóle. Kon-ferencje przedmałżeńskie mają omówić sprawę powołań kapłańskich i za-konnych w zagadnieniu wychowania do miłości i czystości. Również w na-uce religii trzeba przynajmniej jedną katechezę poświęcić omówieniu Sakramentu Kapłaństwa.

Podczas pogadanek ministrantów należy także poruszać ten temat. W te-go rodzaju nauczaniu szczególnie omawiać trzeba cnoty, jakimi winien kapłan odznaczać się w swoim życiu. Są nimi: wiara, miłość, czystość, po-

śluszeństwo, ubóstwo i pobożność. Wiernym zwrócić trzeba uwagę, by młodych adeptów kapłaństwa nie odciągali z drogi do tego powołania przez niewłaściwą interpretację roli i ideału kapłana.

18. Nade wszystkim jednak pamiętać należy, że codzienną praktyczną katechezą o Sakramencie Kapłaństwa jest dla wszystkich ludzi, wierzących i niewierzących, sama osoba i życie kapłana.

Kapłan, który naprawdę naśladuje Chrystusa, ukazuje przez to wiernym samą istotę kapłaństwa.

III. Wskazania liturgiczne

19. Obrzędy liturgiczne święceń kapłańskich zarówno niższych, jak i wyższych, winny być udostępnione dla ogółu wiernych. Stąd też wypływa konieczność wyjścia z murów seminarium duchownego z obrzędami święceń do katedry, czy też kościoła parafialnego w diecezji. O ważniejszych święceniach wierni stolicy diecezji powinni dowiedzieć się z ogłoszeń parafialnych.

20. Jakkolwiek udzielanie święceń kapłańskich w parafiach kandydatów nie może być regułą, dobrze będzie udzielać ich tam od czasu do czasu. Święcenia bowiem udzielane nie tylko w katedrze, ale i w parafii kandydatów ukazą wiernym rzadko widziane piękne ceremonie, wzbudzą zainteresowanie samym kapłaństwem i powiększą cześć dla niego oraz przyczynią się do obudzenia powołań kapłańskich.

21. Jeden z kapłanów powinien objaśniać z ambony znaczenie obrzędów kapłańskich.

22. Przemówienie biskupa, udzielającego święceń, do wyświęconych i do zebranego ludu jest okazją do omówienia zagadnień kapłaństwa Chrystusowego.

23. Wskazane jest, by w nauczaniu o liturgii Sakramentu Kapłaństwa posługiwać się ilustracjami przedstawiającymi poszczególne fragmenty święceń.

IV. Wskazania duszpasterskie

24. Powołania.

a) Duszpasterz ma obowiązek na terenie swojej parafii szukać i wychowywać do kapłaństwa tych, którzy okazali budzące się powołanie. Zapewne niemało przyczyni się do osiągnięcia tego celu, jeżeli wybierze on porządnych i dobrze wychowanych chłopców z różnych warstw społecznych, którzy z własnej woli będą służyć do Mszy św. prawidłowo, pilnie i gorliwie. „Jeżeli ci młodzieńcy zostaną odpowiednio wykształceni, jeżeli kapłani z czujną troskliwością zachęcą ich, by z uszanowaniem i wytrwałością pełnili powierzoną im w oznaczonych godzinach służbę, to łatwo się zdarzy, że wyrosną z nich kandydaci do kapłaństwa“ (Encyklika „Mediator Dei“). Jeżeli to możliwe duszpasterz skieruje takich chłopców do Niższego Seminarium Duchownego.

b) Przedstawiając młodzieńca jako kandydata do Seminarium, kapłan-duszpasterz zwróci baczną uwagę zarówno na rodzinę jak i na uzdolnienie młodzieńca, na jego przymioty fizyczne i moralne oraz motywy, którymi kieruje się, składając prośbę o przyjęcie do Seminarium. Nie wystarczy samo pragnienie zostania kapłanem.

Duszpasterz ma sumiennie rozważyć wskazanie Stolicy Apostolskiej, aby nie polecać do kapłaństwa jednostek, u których może się objawić obciążenie dziedziczne wynikłe z nałogów grzesznych, jakie w danej rodzinie mogły mieć miejsce w przeszłości.

c) W trosce o rozbudzenie powołań kapłańskich i zakonnych duszpasterz winien:

1. O ile rubryki pozwolą, odprawić w każdy pierwszy czwartek miesiąca Mszę św. wotywną; „De D.N.I.Chr. Summo et Aeterno Sacerdote“ (inter missas votivas). Po Mszy św. celebrans odmówi modlitwę Ojca Świętego Piusa XII dla uproszenia duchowieństwu świętości i udzieli wiernym błogosławieństwa Najśw. Sakramentem. Chwałebny jest zwyczaj świecenia osobnej świecy na lichtarzu obok ołtarza, ufundowanej przez ostatniego prymicyjanta.

2. Z okazji kwartalnych suchych dni po pierwszej rannej Mszy św. odmówić modlitwę Piusa X o godnych kapłanów.

3. Raz w roku urządzić w swej parafii „Dzień Kapłański“ (zaaprobowany przez Sw. Kongregację Obrzędów w dniu 11 marca 1936 roku), w którym oprócz uroczystego nabożeństwa i modlitw w intencji powołań kapłańskich i zakonnych oraz intencji kapłanów, dokona zbiórki na rzecz Diecezjalnego Seminarium Duchownego.

4. Chorych w parafii zachęcić do ofiarowania swych cierpień w intencji kapłanów.

5. Rodzicom kandydatów do kapłaństwa polecić odmawianie modlitwy w intencji syna, natomiast synowie modlić się będą w Seminarium za swych rodziców i to bardzo często.

6. Szczególną troską duszpasterską otoczyć rodzinę alumna, głównie jego rodziców, umożliwiając im wzięcie udziału w rekolekcjach zamkniętych. Rodzina bowiem jeszcze po święceniach, będzie wpływać dobrze lub źle na życie kapłana.

25. *Obowiązki wobec Diecezjalnego Seminarium Duchownego.*

a) Duszpasterz ma obowiązek żyć na utrzymanie alumnów w Seminarium Diecezjalnym.

b) Duszpasterz winien poczuwać się do współodpowiedzialności z przełożonymi Seminarium za postępowanie klero, zwłaszcza w czasie wakacji.

Poinformuje on rzetelnie Rektora Seminarium o wszystkim, co dotyczy zachowania się alumnów. Będzie starał się o to, by klerycy często przebywali w jego towarzystwie.

c) Zapytania skierowane do duszpasterza, po myśli zarządzeń Stolicy Apostolskiej, przed samymi święczeniami winien duszpasterz wypełnić z niezwykłą sumiennością i z całą odpowiedzialnością.

Powinien być w stałym kontakcie ze Seminarium Duchownym i umożliwić rektorowi słuszną decyzję o dopuszczeniu do święceń, mając na uwadze raczej dobro ogólne Kościoła Powszechnego niż ambicje swoje czy rodziny klero.

d) Ogłoszenie święceń kapłańskich we wszystkich kościołach diecezji ma być połączone z wezwaniem wiernych, by modlili się o dobrych i godnych kapłanów.

26. *Dzień święceń kapłańskich*

a) W dzień święceń kapłańskich we wszystkich kościołach diecezji po sumie, wobec wystawionego Przenajświętszego Sakramentu w monstrancji, duszpasterz odmówi z wiernymi modlitwę za kapłanów, dołączając w intencji nowowyświęconych 3 Zdrować Maryjo, 3 Chwałę Ojcu, 3 razy Najświętsze Serce Jezusa, zmiłuj się nad nami.

b) Prymicje kapłańskie dają duszpasterzowi okazję do omówienia Sakramentu Kapłaństwa wobec wiernych. Prymicje winny być urządzone w świątyni z jak największą okazałością. W kazaniu prymicyjnym można zalecić dzieciom i młodzieży, by w czasie Przeistoczenia Mszy Prymicyjnej prosili Pana Boga przez ofiarę Chrystusa Arcykapłana o powołanie dla siebie albo dla innych. Prymicje niech będą odprawiane w takim dniu,

aby jak najwięcej wiernych, szczególnie dzieci i młodzieży, mogło wziąć udział. Rozbudza to powołania kapłańskie.

27. *Odpowiedzialność proboszczów za wikariuszy.*

Proboszczowie są odpowiedzialni za życie prawdziwie kapłańskie i formację duchową swoich wikariuszy. Przez przykład osobisty, rozumną a nieustanną opiekę winni ich wspomagać po ojcowsku i podtrzymywać w prowadzeniu życia świątobliwego, by byli ukształtowani na wzór Chrystusa Kapłana. Ważnym czynnikiem będzie tutaj wspólnota mieszkania i życia.

28. *Obowiązki kapłanów wobec swoich współpracowników:*

a) Kapłani winni wzajemnie się zachęcać, szczególnie z okazji spowiedzi świętej, która ma być częstą (kan. 125 KPK), do ożywienia w sobie łaski, jaka im została dana przez włożenie rąk biskupich. Działa ona „ex opere operato”, ale także proporcjonalnie do dyspozycji tego, który ją posiada. Ona właściwie sprawia coraz większe upodobnienie do Chrystusa-Kapłana, a przez charakter sakramentalny zbliża go do Niego.

b) Kapłani w pokorze ducha, ale pełni gorącej miłości, mają się wzajemnie przyczyniać do uświęcenia czy to jako doradcy, czy jako kierownicy sumienia, czy też wreszcie jako spowiednicy.

W każdym dekanacie winien znajdować się kapłan (ojciec duchowny), który pełniłby obowiązki doradcy duchowego, względem innych kapłanów i starałby się oddziaływać swym wpływem, zwłaszcza na kapłanów młodszych.

c) Jest rzeczą bardzo pożądaną, aby kapłani coraz więcej zdążali do wspólnoty w swym życiu duchowym, intelektualnym i apostołskim, a także w swoich braterskich, towarzyskich spotkaniach.

Między sobą mają kapłani podtrzymywać więzy towarzyskiego współżycia, odwiedzać się wzajemnie i wspomagać w pracy. Winni też unikać wszystkiego, co mogłoby to współżycie osłabić, strzegąc się ostrych wypowiedzi a zwłaszcza krytyki poprzedników.

Przez jedność i miłość dadzą w ten sposób przykład wiernym i pociągają ich do jedności w wielkim przykazaniu miłości.

d) Duszpasterz, na którego terenie mieszka brat-kapłan, znajdujący się w ciężkim położeniu czy też poważnie chory, ma pośpieszyć mu z pomocą materialną i moralną. Jest to ścisły obowiązek wynikający z przykazania miłości bliźniego.

e) Względem kapłanów, którzy z jakichkolwiek przyczyn odeszli od kapłaństwa katolickiego, współpracownicy zachowują zawsze wiele miłości.

Będą ich polecać Panu Bogu w swoich modlitwach a w kontaktach osobistych, jeżeli do nich dojdzie, będą okazywać im życzliwość i pomoc.

29. *Kapłani wobec Stolicy Apostolskiej.*

a) Wobec Stolicy Apostolskiej winni kapłani kierować się uczuciami najeźnej czci, miłości i posłuszeństwa.

b) Mają się modlić często w intencji poczyną papieża, a szczególnie uroczystie obchodzić rocznicę jego koronacji.

c) Z rozporządzeniami Stolicy Apostolskiej winni wszyscy kapłani zaznajamiać się jak najdokładniej.

d) Szczególnie encykliki o kapłaństwie, wydane przez papieża winni dobrze poznać i dostosować się w swoim życiu kapłańskim do wymagań przez nie stawianych (św. Pius X „Haerent animo” z roku 1908 — Acta Pii X, t. IV, str. 273 n.; Pius XI „De Sacerdotio Catholico” — „Ad catholici sacerdotii” AAS. t. 28/1936, str. 5; Pius XII „De sacerdotalis vitae sanctitate promovenda — Menti nostrae” A.A.S. t. 42/1950, str. 657; Jan XXIII

„Sacerdotii nostri primordia“ — „Primo exeunte saeculo a pientissimo obitu S. Ioannis Mariae Baptistae Vianney“ — AAS. t. 51/1959, str. 545).

30. Jedność z biskupem.

a) Kapłani jako członkowie wielkiej rodziny diecezjalnej mają być ściśle zjednoczeni ze swoim biskupem, który jest ich przełożonym i ojcem, a niekiedy i sędzią.

b) Wszyscy diecezjalni kapłani są współpracownikami biskupa, któremu winni okazywać cześć, miłość i posłuszeństwo i stanowić z nim jedno. Wy-mownym tego dowodem będzie częsta modlitwa w intencji biskupa a szczególnie z okazji rocznicy jego konsekracji.

c) Kapłani zakonni, którzy biorą udział w duszpasterstwie diecezjalnym, mają również pozostawać w czynnej jedności z biskupem i wspólnie z kapłanami diecezjalnymi pracować dla zbawienia dusz, pełni zaufania do biskupa i całkowitej zależności od niego.

31. Jubileusze kapłańskie.

a) Każdą rocznicę swoich święceń kapłan winien obchodzić ze świadomością otrzymanej łaski powołania i z wielką wdzięcznością wobec Pana Boga.

b) Zaleca się przy tej okazji odprawienie Spowiedzi świętej, a jeżeli to możliwe także rekolekcji.

Jakkolwiek kapłan na podstawie przepisów prawa kanonicznego (kan. 126 KPK.) obowiązany jest odprawiać rekolekcje co trzy lata, nie mniej jednak chwalebne jest odprawianie rekolekcji co roku, o ile możliwości w Seminarium swojej diecezji.

c) Jubileusze 25, 50 i 60-lecia kapłaństwa, mają być obchodzone z całą okazałością. Winny one przyczynić się do zrozumienia u wiernych tajemnicy kapłaństwa Chrystusowego, a z drugiej strony mają wiernym dać okazję oddania holdu jubilatom, którzy swe siły i życie całe poświęcają dla chwały Bożej i zbawienia dusz ludzkich. Ponieważ kapłaństwo jest sakramentem społeczności chrześcijańskiej, parafii, jako taka społeczność, winna z okazji jubileuszu kapłańskiego uznać w kapłanie-jubilacie swego ojca i przewodnika do nieba.

32. Śmierć kapłana.

a) Kapłan przez całe swoje życie ma dawać wszystkim przykład, że *żyje dla nieba, co szczególnie powinno okazać się w godzinę śmierci* — przez odpowiednie rozporządzenie swojej ostatniej woli (testament), przez przyjęcie zawczasu Sakramentów świętych i przez prawdziwie świętą śmierć, by w tym ostatnim momencie swego życia być prawdziwym wzorem dla wiernych. *Będzie to jego ostatnie kazanie.*

b) Pogrzeb kapłana ma być uroczysty, połączony z odpowiednią przemową, celem wyzyskania również tej okazji dla omówienia wobec wiernych istoty Kapłaństwa Chrystusowego.

Na pogrzeb kapłana mają przybyć wszyscy jego najbliżsi konfratry, odprawić Mszę św. za jego duszę i często o nim wspominać przed Bogiem, pamiętając: „Módlmy się za siebie wzajemnie“!

c) W rocznicę śmierci kapłana-duszpasterza winna być odprawiona Msza św. w parafii. W okresie Dnia Zadusznego zaleca się odprawić Mszę św. żałobną za Kapłanów kolegów i współpracowników. Następca troszczyć się winien o jego grób, rocznicę, wzmiankę w wypominkach przez pewien okres czasu oraz wdzięczną pamięć parafian dla zasług zmarłego poprzednika — kapłana.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

67

LUDZIE POWOŁANI

DO NAJWYŻSZYCH OFIAR W KOŚCIELE — ZAKONY

(Przemówienie radiowe J. E. Ks. Bp̄a W. Skomoruchy Sufr. Siedleckiego)

Rzym, 13 listopada 1963 r.

Drodzy w Chrystusie słuchacze!

Druga sesja Soboru Powszechnego, trwającego obecnie, rozpoczęła swoje prace od dyskusji nad schematem o Kościele. Wśród czterech głównych zagadnień, ujętych w cztery rozdziały, znalazła się sprawa powołania do świętości w Kościele. Dyskutowano nad nią w ostatnim tygodniu października.

Kiedy siedziałem w auli soborowej i przysłuchiwałem się, co na powyższy temat mówią kardynałowie, biskupi czy opaci, myśl moja biegła do tych odległych czasów, w których i do mnie dyskretnie kierował Chrystus swoje wezwanie: „Pójdź za mną”. Przypominałem sobie owe młodzieńcze marzenia o świętości i o kapłaństwie, o poświęceniu się wyłącznie dla Boga i dla ludzi.

Wydamy mi się, że chyba wszyscy Ojcowie Soboru przeżywali w ciągu owego tygodnia to samo, bo i do każdego z nich kiedyś odezwał się Chrystus: „Pójdź za mną”.

Syn Boży stał się człowiekiem, aby spotkać się z ludźmi i wołać ich za sobą. Przyszedł do swoich, by jak uczniom idącym do Emaus, towarzyszyć w drodze życia, by ich zabezpieczać, pouczać i umacniać oraz by prowadzić do zbawienia.

Ewangelia wszakże przekazała nam spotkania szczególne. Otwieram ją i czytam: „Ujrzał Jezus pewnego człowieka, imieniem Mateusz, siedzącego przy cie. I mówi mu: Pójdź za mną. I wstawszy, poszedł za nim“ (Mt 9, 9).

Pójdź za mną! Zostaw wszystko i pójdź za mną! Zostaw majątek, w który włożyłeś tyle pracy, troski, zabiegów, może nieprzespanych nocy, który dał ci tyle wygod oraz przyjemności. Zostaw swoich najbliższych, rodzinę. Zostaw swoje upodobania, swoją wolę, po prostu siebie samego. I pójdź za mną.

Pójdź, bom „ja jest droga, prawda i życie“. Pójdź, bom ja cię wybrał, abyś szedł i owoc niósł i aby owoc twój trwał. Pójdź, byś się stał narzędziem i świadkiem moim dla świata, byś imię moje rozszedł przed narodami. Pójdź, nie lękaj się, nie spotka cię krzywda, lecz wyróżnienie, awans, szansa. Za to, co opuścisz, za doczesne, otrzymasz wieczne, otrzymasz mnie, który jestem zmartwychwstaniem i życiem.

I celnik Mateusz, zostawiwszy wszystko, poszedł za Nim.

Zdarzało się jednak, że wezwany nie poszedł. Mówi o tym ta sama Ewangelia: „A oto ktoś zbliżając się, rzekł mu: Nauczycielu, co mam czynić dobrego, by osiągnąć życie wieczne? A on mu rzekł: Jeśli chcesz wejść do żywota, chowaj przykazania. Rzecz mu młodzieniec: Wszystkiego tego strzegłem, czego mi brak jeszcze? Powiedział mu Jezus: Jeśli chcesz być doskonałym itd., sprzedaj co masz i rozdaj ubogim, a przyjdź i pójdź za mną. Gdy posłyszał słowo to młodzieniec, odszedł zasmucony, miał bowiem wiele majątku“ (Mt 19, 16—22).

Można słyszeć wezwanie boże i nie posłuchać, zmarnować szansę, przełożyć rzeczy doczesne nad wieczne i stracić wszystko. Niebezpiecznie jest wzgardzić głosem Bożym...

Wymagania Chrystusowe, stawiane uczniom, są wielkie i trudne. „Błogosławieni ubodzy duchem..., Błogosławieni czystego serca..., Błogosławieni, którzy prześladowanie cierpią dla sprawiedliwości..., Kto chce być uczniem moim, niech zaprze samego siebie, weźmie krzyż swój na każdy dzień i naśladuje mnie..., Ostatni będą pierwszymi..., Kto chce być większym w Królestwie Niebieskim, niech będzie sługą waszym...” I wiele wiele innych.

Żeby zaś zachęcić skutecznie wezwanych do wstąpienia w swoje ślady, głoszone wymagania poparł Chrystus własnym życiem. „Przykład dałem wam, abyście, jakom ja wam uczyniłem, tak i wy czynili”. Było to życie ciągłej modlitwy i ofiary, ubóstwa, pracy i cierpienia, poświęcone całkowicie Ojcu Niebieskiemu i ludziom.

Wskazana przez Chrystusa droga ma doprowadzić człowieka do panowania nad naturą, do życia duchem, do zdobycia wartości trwałych, nieprzemijających, nadprzyrodzonych, do ukształtowania przy pomocy Bożej tak silnej osobowości że potrafi ona wejść na wyżyny niezwykłej ofiary, na szczyty bohaterstwa. Wprowadza go tam własny ogromny wysiłek i Boża Łaska. Wprowadza go tam miłość, która „jest mocna jak śmierć”.

Człowieka, gdy Bóg go wesprze, stać na to, aby poświęcić dla Boga wszystko co ma i samego siebie. Stać go na to, aby opuścił największe materialne i doczesne dobra, odszedł od rodziny i podjął wielkie wysiłki dla wielkiej sprawy. Stać go na to, aby w trudzie, w głodzie, w chłodzie, w niedospaniu być radosnym i szczęśliwym. Stać go nawet na to, aby w największych udrękach, cierpieniach fizycznych i moralnych zachować równowagę i pokój ducha oraz powtarzać jak Chrystus w Ogrójcu: „Nie moja, ale Twoja niech się dzieje wola”.

Wszystko to może człowiek, gdy go Bóg uzdolni i gdy chce postępować drogą Bożej woli. Bóg obdarzy go, jeśli będzie gorąco się o to modlił i sobie gwałt zadawał, głęboką wiarą i gorącą miłością, napełni go swoim duchem, że jak święty Paweł będzie wołał: „Zyję ja, już nie ja, żyje we mnie Chrystus”.

Takie szczególne wezwanie kieruje Chrystus we wszystkich czasach do pewnych ludzi, aby dawali świadectwo prawdzie. Aby świadczyli, że Bóg jest i że jest siłą, miłością, życiem. Że ci, którzy się Jemu oddają, potrafią zwyciężać wszystko, zdobywać życie wieczne i chwalebne osiągnąć kiedyś zmartwychwstanie.

Pojęli to ci, którym pojąć dano i którym nie zabrakło dobrej woli. W ten sposób powstały zakony. W nich to mężczyźni i niewiasty z miłości dla Jezusa składają śluby ubóstwa, czystości i posłuszeństwa, a przez to oddają Bogu wszystko co mają i czym są. Zachowują nie tylko przykazania, ale i rady ewangeliczne. Odosobniają się od ludzi, gromadzą razem, żeby dusze ustrzec od niebezpieczeństw i by pomagać sobie nawzajem na trudnej drodze. Tworzą doskonałą rodzinę Bożą związaną nie krwią, lecz duchem, i miłością. Życie wspólne według reguły i pod władzą przełożonych daje im okazję do zapierania siebie, świadczenia wzajemnych usług, ćwiczenia się w pokorze i innych cnotach. Siłę i zapał do wypełniania przyjętych dobrowolnie zobowiązań czerpią z modlitwy, z wmyślenia się w życie i naukę Chrystusa, z Komunii świętej.

Jedne z zakonów poświęcają się wyłącznie modlitwie i umartwieniu, inne działają w świecie. Celem zarówno jednych jak i drugich jest większa chwała Boża. Chwała, którą Bóg odbiera od poszczególnych członków i od całej zakonnej społeczności. Chwała przez modlitwę i ofiary, które niosą uwielbienie i dziękczynienie Bogu, nawracają grzeszników a sprawiedliwym pomagają do postępu w dobrym oraz chwała przez czynne angażo-

wanie się w sprawy świata, przez nauczanie prawdy, wspieranie ubogich, opiekę i pielęgnowanie chorych, dobre słowo i przykład życia.

Równocześnie więc służą ludziom. Historia świadczy ile ludzkość zawdzięcza zakonom na polu nauki, cywilizacji, kultury, miłosierdzia, po prostu w każdej dziedzinie życia. Trzeba być ślepym lub nie chcieć patrzeć, by tej ogromnej przez wieki i dobroczynnej działalności nie dostrzec.

Zakony są i dla Boga i dla ludzi. Są dla ludzi dlatego, że są dla Boga. Bo człowiek naprawdę twórczo angażuje się w sprawy świata, kiedy angażuje się w sprawy Boże. On bowiem ma z czym iść do ludzi, ma im co dawać. On niesie te wartości, które bogacą i uszczęśliwiają: mądrość życia, sprawiedliwość, wolność, uczciwość, pokój.

I tu staje przed nami postać św. Stanisława Kostki, jak go nazwano — „największego z międzynarodowych Polaków“.

Do niego to w zaraniu życia odezwał się Chrystus: „Pójdź za mną“. Posłuchał, poszedł ofiarnie, bohatersko. Umiał się modlić, pracować, cierpieć, miłować. Ale też umiał dla Boga wyrzec się rodowych bogactw, światowej kariery, domu rodzinnego, siebie. Umiał żyć. I dlatego, jak mówi Pismo św., „żyjąc czas krótki, przeżył wieków wiele“. Pierwej był zakonnikiem z ducha, niż z reguły i habitu. W 18 roku życia stał się dojrzałym do nieba.

Pokazał, jak żyć można, i jak żyć trzeba i co niesie życie, gdy się je poświęci Bogu, gdy się idzie za Chrystusem. Doszedł do wielkości, która nie przemija, lecz która trwa na wieki. Stał się sam nieśmiertelnym i nieśmiertelną chwałą rozstawił Kościół i Ojczyznę.

Jest patronem wszystkich wezwanych do życia doskonałego, do świętości. Czy nie piękna, czy nie wspaniała to droga?

Kończę słowami Chrystusa: „Idź i ty czyn podobnie“.

Dzisiaj z Miasta świętego specjalnie pozdrawiam tych wszystkich, którzy, dosłyszawszy wezwanie Chrystusa „Pójdź za mną“, przyjęli to wezwanie i złożyli ofiarę, służąc Bogu i ludziom swoim życiem i trudem zakonnym.

Wszystkim też zakonnikom i zakonnicom w naszej Diecezji Podlaskiej serdecznie błogosławie.

68

JUBILEUSZE KAPŁANSKIE 1964 ROKU

Złoty jubileusz

Ks. Władysław Frelek i Ks. Antoni Przystupa

Srebrny jubileusz

Ks. Władysław Bodziak

Ks. Tadeusz Rulka

Ks. Stanisław Idziuk

Ks. Edmund Sadowski

Ks. Bolesław Krzywicz

Ks. dr Antoni Soszyński

Ks. Roman Rosiński

NEKROLOGI

69

SP. KS. KANONIK WŁADYSŁAW AUGUSTYNOWICZ

Dnia 18 listopada 1963 roku, opatrzony świętymi Sakramentami, zmarł w Mordach na udar serca Ks. Władysław Augustynowicz, kanonik honorowy katedry siedleckiej, długoletni proboszcz mordzki, w 75 roku życia i 52 roku kapłaństwa.

Zmarły urodził się 18 października 1888 roku w Janowie Lubelskim z rodziców Tomasza i Agnieszki z Tyrów, małżonków Augustynowiczów, ochrzczony został przez proboszcza ks. Antoniego Selemento w parafialnym kościele janowskim w dniu 21 października 1888 roku, otrzymując na chrzcie świętym imiona: Władysław, Waclaw. Rodzice jego mieszkali w mieście powiatowym, Janowie Lubelskim i posiadali niewielkie gospodarstwo rolne. Znani byli w mieście jako ludzie stateczni, uczciwi, cieszący się opinią dobrych Polaków i katolików. W takiej religijnej i polskiej atmosferze wychowywały się wszystkie dzieci, a wśród nich i Władysław. Najwięcej zawdzięcza on swej matce, która słowem i przykładem budziła w młodym sercu swego dziecka umiłowanie Boga, Kościoła, świętej wiary, zapalała w nim ducha modlitwy, szczepiąc w ten sposób ziarno powołania i poświęcenia się na służbę Bogu i ludziom.

Początkowe nauki, pobierał w szkole miejskiej w Janowie Lubelskim, a średnie w Zamościu. W 1906 roku złożył podanie do Seminarium Duchownego w Lublinie i został przyjęty w poczet jego alumnów.

W Seminarium przebywał przez pięć lat, przechodząc corocznie na kurs następny. Nauka szła mu dobrze. Był dosyć zdolny i bardzo pracowity. Po ukończeniu seminarium otrzymał z rąk biskupa Franciszka Jaczewskiego, ordynariusza diecezji lubelskiej, dnia 24 lipca 1911 r. w katedrze lubelskiej święcenia kapłańskie.

Naznaczony świętym kapłaństwem, znakiem wybraństwa Chrystusowego, poszedł z ochotą, zapałem i energią do pracy duszpasterskiej w terenie diecezji. Pełnił różne stanowiska. Był wikariuszem w parafii Gułowska Wola (1. X. 1911 — 1. VII. 1912), w par. św. Mikołaja w Międzyrzecu Podlaskim (1. VII. 1912 — 31. I. 1920). Następnie pracował jako proboszcz w parafii Łomazy (31. I. 1920 — 25. X. 1921), proboszcz i organizator parafii św. Józefa w Międzyrzecu Podlaskim (25. X. 1921 — 9. III. 1933), dziekan dekanatu międzyrzeckiego.

Na terenie Międzyrzecza, pełniąc kolejno przez długi okres urzędy: wikariusza, proboszcza i dziekana, dał się poznać jako dobry kapłan i dzielny organizator. Po 12 latach trudnej pracy w Międzyrzecu poprosił o wakującą po śmierci ks. kan. Franciszka Woyno, parafię Mordy. Władza Diecezjalna przychyliła się do jego prośby i zamianowała go proboszczem mordzkim (9. III. 1933 — 18. X. 1963). Ceniąc jego zasługi, doświadczenie i administracyjne wyrobienie mianuje go proboszczem konsultorem, wicedziekanem dekanatu siedleckiego (1. II. 1939 — 1. I. 1947), a następnie kanonikiem honorowym katedry siedleckiej.

Na tym ostatnim posterunku proboszczowskim pracował przeszło 30 lat. Przeżył na tej placówce wojnę w 1939 roku, okupację niemiecką, front w 1944 r. i starał się, mimo przeróżnych przeszkód, organizować życie duchowe i materialne powierzonych sobie placówek. Sprawił do kościoła piękne organy, przeprowadził kapitalne remonty w budynkach parafialnych, urządził i wyekwipował w aparaty i utensylia kościelne służbę Bożą. W 1961 roku obchodził złoty jubileusz kapłaństwa, podczas którego ze wsząd płynęły życzenia dla jubilatą „ad multa annos“.

Już od dłuższego czasu zaczął niedomagać na zdrowiu. Leczył się bardzo intensywnie. Przechodził kilka ciężkich operacji. Przez nie mocno osłabił serce. Jeszcze tego dnia, kiedy nastąpił zgon to jest 18 listopada, odprawił rano jak zwykle Mszę św., potem przygotowywał korespondencję do sąsiadów z zaproszeniem na uroczystość wieczery Pańskiej, urządzonej w każdej parafii z racji II Soboru Watykańskiego. Po obiedzie poczuł się źle i o godzinie 18 tegoż dnia oddał ducha swego Panu. Niespo-

dziana śmierć wywołała smutek najbliższej rodziny, przyjaciół, znajomych i parafian, że zmarł kapłan, pracownik Chrystusowy, na posterunku swego obowiązku.

Eksportę zwłok z plebanii do kościoła parafialnego w dniu 20. XI. rb. prowadził Ks. kan. Stanisław Olechowski, Kanclerz Kurii Diecezjalnej w Siedlcach. Nabożeństwo pogrzebowe odbyło się nazajutrz 21 listopada br. w miejscowej świątyni parafialnej. Na pogrzeb zjechało się 45 kapłanów i zgromadziło się mnóstwo parafian. Po egzekwacjach nabożeństwo żałobne odprawił Ks. kan. dr Henryk Brzostowski, dziekan siedlecki, egzortę żałobną wygłosił długoletni sąsiad Zmarłego, Ks. Stefan Traczuk, proboszcz z Przesmyk, eksportę na cmentarz poprowadził Ks. Władysław Winer, jubilat, kolega Zmarłego.

Ubył z szeregów diecezjalnych dobry kapłan, gorliwy duszpasterz, życzliwy i gościnny kolega i sąsiad. Odszedł tam, dokąd wszyscy dążymy. Spoczął na cmentarzu mordzkim, gdzie spoczywają zwłoki jego matki Agnieszki i siostry Pelagii, gdzie śnią snem wiecznym zmarli, których przez 30 lat prowadził drogą Bożych przykazań po nagrodę do Pana. Niech i Jemu Jezus po tak długim, pracowitym życiu kapłańskim da nagrodę, o której tak pięknie i często swym parafianom mówił.

Ks. dr Jan Zubka

70

SP. KS. ADAM DENISIUK¹

Dnia 29 lutego 1964 roku w Zakładzie dla nieuleczalnie chorych w Górze Kalwarii pod Warszawą zmarł, opatrzony świętymi Sakramentami, Ksiądz Adam Denisiuk, emeryt, były kapelan szpitala powiatowego w Białej Podlaskiej.

Ks. Adam Denisiuk urodził się dnia 14 lipca 1887 roku we wsi Stasiówka, parafii Huszcza, powiatu białskiego, województwa lubelskiego. Pochodził z bardzo ubogiej rodziny. Rodzice wcześniej go odumarli i on jako sierota nie miał możliwości kształcenia się, chodził po służbie i pracą służebną zarabiał na utrzymanie, a jednocześnie nie zaniedbywał nauki. Dzięki swej krewnej dostał się do Krakowa, a stamtąd celem dalszego kształcenia się wyjechał do Rzymu i tam wstąpił do Zgromadzenia OO. Pasjonistów. Nauki średnie, filozoficzne i teologiczne odbył u OO. Pasjonistów. W 1918 r. dnia 10 lutego otrzymał w Rzymie święcenia kapłańskie z rąk Kardynała Bazylego Pompili, wikariusza generalnego papieża Benedykta XV. Będąc zakonnikiem we Włoszech, tęsknił za Polską i duszpasterstwem wśród Polaków. Aby tę tęsknotę zaspokoić, poprosił swych Przełożonych o dekret sekularyzacyjny. Otrzymał go 24 stycznia 1919 r. Były to pierwsze lata niepodległości Polski. Ks. Denisiuk, aby dopomóc swą pracą powstającej z niewoli Ojczyźnie, wstępuje do wojska polskiego i zostaje kapelanem. Przebywa najpierw na froncie, a potem zostaje kapelanem szpitala w Lidzie i od 10. VII. 1919 r. szpitala epidemicznego w Lublinie. Jako kapelan zwraca się do bpa Henryka Przeździeckiego, ordynariusza podlaskiego, o przyjęcie go do diecezji. Otrzymawszy zwolnienie z wojska, w dniu 28. IV. 1921 r. zostaje przyjęty w poczet duchowieństwa podlaskiej diecezji. Spełniło się jego pragnienie. Został duszpasterzem wśród rodaków na Podlasiu.

Po przyjęciu do diecezji pełni przez krótki czas (28. IV. 1921 — 2. IX. 1921) urząd wikariusza parafii Narodzenia NMP. w Białej Podlaskiej i parafii Łomazy z delegacją do obsługi wiernych parafii Ortel Kró-

¹ Na podstawie Akt Kurii Diec. Podl. t. IV, D. 5, fol. 1—157.

lewski, Ortel Książęcy i Dokudów. Wkrótce otrzymuje stałe stanowisko administratora parafii Ortel Książęcy, które pełni od 2. IX. 1921 do 31. I. 1927 r. Na tym stanowisku ma wiele przykrości od parafian z powodu tarć narodowościowych. Ortel Książęcy to parafia pounicka, która miała wśród katolików sporo prawosławnych, którzy swą oziębłością religijną zaraziła katolików. Ks. Denisiuk bolał nad tym i starał się złu zaradzić, czym sobie oziębitych i obojętnych zrażał, bo napominani skarżyli go z byle błahych powodów do biskupa. Mimo tego stanu rzeczy Ks. Denisiuk wytrwał na tej placówce przeszło 6 lat i z Ortela Książęcego w dniu 31 stycznia 1927 r. przeszedł na takie samo stanowisko do Klonownicy Wielkiej niedaleko Janowa Podlaskiego. Na tej parafii pasterzuje krótko, bo do 8. X. 1928 r. skąd zostaje przeniesiony na administratora parafii Rozwadówka powiatu włodawskiego. W Rozwadówce pracuje do 22. VI. 1932 r. Warunki pracy na tym stanowisku były bardzo ciężkie. Nie zrażał się tym zbyt i dokonał tam wiele, bo zorganizował lepiej parafię i pod względem materialnym i moralnym. Z powodu trudnej pracy i licznych kłopotów zapada na zdrowiu, poddaje się ciężkiej operacji, która go czyni niezdolnym do większej i trudniejszej pracy. Władza Diecezjalna przenosi go na emeryturę, a gdy mu się zdrowie trochę poprawiło mianuje kapelanem szpitala Sióstr Szarytek, a potem szpitala powiatowego w Białej Podlaskiej.

Na tym stanowisku pracuje w miarę swych sił i możliwości, aż do 31. III. 1957 r. kiedy wskutek połowicznego paraliżu staje się zupełnie do pracy niezdolny. Zastępczo funkcje kapelańskie pełnią księża parafii św. Anny, a gdy nie było żadnej poprawy w jego zdrowiu, Władza Diecezjalna w dniu 31. VII. 1957 r. zwalnia go z tego stanowiska. Jeszcze jakiś czas przebywa w szpitalu w Białej jako ciężko chory, a potem dzięki staraniom Ks. prof. E. Barbasiewicza, zostaje umieszczony 30. XII. 1957 roku w Zakładzie dla nieuleczalnie chorych w Górze Kalwarii, gdzie przebywa aż do śmierci, która nastąpiła 29. II. 1964 roku.

Życie księdza Adama Denisiuka było pasmem nieustannych cierpień. We wczesnej młodości osierocony poznaje gorzkość doli sierocy, pracuje ciężko u obcych, kształci się z dala od Ojczyzny, po długich trudach wraca do niej, duszpasterzuje, cierpi i choruje. Nie traci jednak pogody ducha i życiowego optymizmu. Kto go znał, ten nie mógł wyjść z podziwu, że on mimo swych cierpień mógł zachować tyle pogody. Będąc w takim stanie, umiał bardziej trafić do dusz cierpiących podczas swych funkcji kapelańskich urzędu. Jezus chciał go tą drogą prowadzić, by był zdolny innych cierpiących rozumieć. Miał również upodobania artystyczne, kochał muzykę, a nawet zajmował się w wolnym czasie od swych zajęć rzeźbą i zostawił pięknie wyrzeźbioną figurę Matki Bożej.

Zmarł zdala od swej diecezji, do której bardzo tęsknił. W pogrzebie wzięło udział wielu kapłanów ze Zgromadzenia Księża Marianów, którzy w czasie choroby opiekowali się chorym i przynosili mu codziennie Komunię świętą. W pogrzebie uczestniczyli również kapłani z sąsiednich okolicznych parafii, a jako przedstawiciel diecezji uczestniczył w obrzędach pogrzebowych Ks. prof. E. Barbasiewicz, który wygłosił w kościele egzortę żalobną przedstawiając w niej życie i prace zmarłego Kapłana, a na cmentarzu podziękował Księżom Marianom za opiekę duchową, a Siostrom Szarytkom, Kierownictwu Zakładu i Personelowi Zakładowemu za kilkuletnią opiekę szpitalną. Zwłoki złożono na cmentarzu miejscowym parafii Góra Kalwaria. Cierpiał wiele, pracował usilnie, zachował spokój i pogodę ducha, szedł przez życie mężnie, poszedł po nagrodę do Fana. Cześć Jego pamięci. Niech odpoczywa w pokoju.

Ks. Jan Zubka